

ОТНОСНО КОНСТИТУЦИОНОСЪОБРАЗНОСТТА НА ЗАКОНОВИЯ МЕХАНИЗЪМ ЗА АТАКУВАНЕ РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗБОРИ ЗА ЧЛЕНОВЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Юлиана Матеева

Като цяло начинът за провеждането на изборите за членове на ЕП (и броят на депутатите от всяка страна-членка) се определя от чл. 190 на Договора за Европейската общност (ДЕО) (съответен на чл. 21 от Договора за Европейската общност за въглища и стомана (ЕОВС) и чл. 108 от Договора за Европейската общност за атомна енергия (ЕВРАТОМ)). В съответствие с чл. 190, ал. 3 ДЕО отдавна е наложително да бъде приета обща избирателна система за всички участващи държави. Поради нежеланието на Англия обаче да премине от мажоритарна към пропорционална избирателна система, която се прилага в останалите страни – членки на Европейския съюз (ЕС), направените досега няколко предложения от страна на Парламента не се одобряват. По тази причина изборите за Европейски парламент (ЕП) понастоящем се провеждат въз основа на действащите в отделните страни членки избирателни системи [3].

С договора за функционирането на ЕС, приет с Договора от Лисабон, в чл. 223, отново е предвидено задължение за ЕП да изготви и одобри “предложение за установяване на необходимите разпоредби за избиране на неговите членове чрез всеобщо пряко избирателно право, съгласно уеднаквена процедура във всички държави-членки или в съответствие с принципите, общи за всички държави-членки.” Тези разпоредби следва да бъдат утвърдени с единодушно прието решение на Съвета и да влязат в сила, след като бъдат одобрени от държавите-членки в съответствие с техните конституционни изисквания [2]. Дотогава обаче всички държави-членки излъчват своите представители в ЕП въз основа на вътрешните си изборни процедури.

Във връзка с присъединяването на Република България към ЕС по необходимост бяха приети редица промени в законодателството, пряко произтичащи от членството в съюза. През 2005 г. Парламентът гласува поправка в Конституцията, като в чл. 42, който регламентира политическите права на гражданите на участие в избори и референдуми, беше допълнена нова ал. 3 (ДВ, бр. 18 от 2005 г.). Според нея изборите за членове на Европейския парламент и участието на граждани на ЕС в избори за местни органи се уреждат със закон. По-късно, през 2007 г., закономерно беше приет и Законът за

Current article examines the question about the legal mechanism of election results' contestation according to the Law for electing members of the European Parliament from the Republic of Bulgaria. It has been studied the eventual contradiction of the valid legal procedure for such contestation with the basic law. There have been searched options for adapting the elective law in conformity with the Constitution.

избиране на членове на ЕП от Република България (ЗИЧЕПРБ). Този закон урежда всички основни въпроси, свързани с провеждането на изборите, изискванията към кандидатите, начина за провеждане на предизборните им кампании, избирателните комисии, отговорността при нарушения на изборното законодателство [1]. В него е уредена, формално погледнато, и процедурата по атакуване на резултатите от изборите за ЕП.

Предмет на настоящото изложение е именно въпросът за предвидената в ЗИЧЕПРБ процедура по атакуване на изборните резултати от избори за членове на ЕП.

Тази процедура е предвидена в чл. 118 от ЗИЧЕПРБ. Според него кандидатите, централните ръководства на партиите и коалициите и инициативните комитети, участвали в изборите, могат да оспорват законността на избора в срок не по-късно от 14 дни от обявяването на резултатите от Централната избирателна комисия (ЦИК). Това може да стане пред Конституционния съд (КС) чрез посочените в чл. 150, ал. 1 от КРБ органи, а именно: най-малко една пета от народните представители, президентът, Министерският съвет, Върховният касационен съд, Върховният административен съд и главният прокурор. В този смисъл редът за атакуване на изборния резултат при избори за членове на ЕП е същият, както при оспорване законността на избор за президент, вицепрезидент и народен представител.

Проблемът е, че Конституцията изчерпателно изброява правомощията на КС в чл. 149, ал. 1. По-конкретно, разпоредбите, които се отнасят до оспорване на резултати от избори, са предвидени в

т. 6 и 7: КС се произнася по спорове за законността на избора за президент и вицепрезидент (т. 6) и по спорове за законността на избора на народен представител (т. 7).

Според чл. 149, ал. 2 КРБ обаче „със закон не могат да се дават или отнемат правомощията на Конституционния съд”. На практика разпоредбата на ЗИЧЕПРБ, с която се предоставят правомощия на КС да решава спорове относно законността на избори за членове на ЕП в РБ, прави опит да разшири правомощията, предоставени му от Конституцията. Тези правомощия са изчерпателно изброени в чл. 149, ал. 1 КРБ и в тях не влиза решаване на спор относно законността на избор за депутат в ЕП. Положението не би могло да е различно, тъй като към 1990 г., когато е приета действащата Конституция, РБ не беше член на ЕС.

Спорният въпрос тук е дали конституционният законодател е имал предвид под „народен представител”, по смисъла на чл. 149, ал. 1, т. 7 КРБ, да се разбира и депутат в ЕП. Именно поради факта, че към 1990 г. народен представител би могло да означава само и единствено депутат в Народното събрание, няма как да се приеме, че това понятие би включвало в бъдеще и депутат в ЕП, с оглед на евентуално членство на страната в ЕС. Ако се възприеме обратното становище – че „народен представител” означава както този в националния Парламент, така и онзи в ЕП, – това би означавало да се тълкува разширително Основният закон?

Като че ли следва да се сподели тезата, че става дума по-скоро за конституционна празнота. Оттук следва, че посочената разпоредба от ЗИЧЕПРБ действително приписва на КС правомощие, каквото Конституцията не му е предоставила, т.е. чл. 118 ЗИЧЕПРБ противоречи на Основния закон.

Логично е в подобна ситуация някой от органите, оправомощени да сезират КС, да поиска обявяване на въпросната разпоредба на ЗИЧЕПРБ за противоконституционна. За да може да се изра-

боти конституционнообразен механизъм за атакуване законността на изборите за ЕП, е необходимо да се гласува поправка в Конституцията, с която към правомощията на КС да се допълни и това, да решава спорове относно законността на избори за членове на ЕП. По такъв начин чл. 118 ЗИЧЕПРБ ще бъде приведен в съответствие с Основния закон.

От приемането му през 2007 г. досега ЗИЧЕПРБ беше няколко пъти изменен и допълван. В обсъжданата част обаче той остана непроменен. Ако разгледаното противоречие с Конституцията е резултат на недоглеждане от страна на законодателя, би следвало да се обмисли бъдеща промяна в чл. 149, ал. 1 КРБ. Към настоящия момент, ако се пристъпи към атакуване на резултатите от избори за ЕП, поради формалното противоречие на законовия регламент с Конституцията, на практика няма непротиворечива процедура за оспорване на изборните резултати. За изработването на такава трябва да се извърви пътят на конституционна промяна.

Литература

1. Закон за избиране на членове на Европейския парламент от Република България. Обн. ДВ, бр. 20 от 6 март 2007 г., изм. ДВ, бр. 19 от 22 февруари 2008 г., изм. ДВ, бр. 25 от 3 април 2009 г., изм. ДВ, бр. 31 от 24 април 2009 г., изм. ДВ, бр. 47 от 23 юни 2009 г., изм. ДВ, бр. 82 от 16 октомври 2009 г., изм. ДВ, бр. 77 от 1 октомври 2010 г.
2. Официален вестник на ЕС, 9.5. 2008, С 115/49, цит. по Савов, Е., Н. Марин, Право на Европейския съюз с отчитане на Договора от Лисабон, Благоевград, 2009, с. 57
3. Вж. Савов, Е., Н. Марин. Право на Европейския съюз с отчитане на Договора от Лисабон. Благоевград, 2009, с. 56–57

Адрес за контакти

Д-р Юлиана Матеева
ВСУ “Черноризец Храбър”